

Laidiens: 30.08.1995., Nr. 131

MINISTRU KABINETA TIESĪBU AKTI

Ministru kabineta noteikumi nr. 261

(prot.nr.47, 3.§) Rīgā 1995.gada 24.augustā

Ārsta prakses noteikumi

Izdoti saskaņā ar likuma “Par 1925.gada 1.aprīļa likuma
“Ministru kabineta iekārta” atjaunošanu” 14.panta 3.punktu

I. Noteikumos lietotie termini

Ārsta prakse — ārstniecība, ko patstāvīgi veic sertificēti un licencēti ārsti noteiktā teritorijā un kas reģistrēta šajos noteikumos noteiktajā kārtībā.

Klusēšanas pienākums — pienākums, kas aizliedz ārstam izpaust ziņas, kas viņam uzticētas vai kļuvušas zināmas kā ārstam.

Konsilijs — ārstu grupas apspriede, kas dod atzinumu par pacienta veselības stāvokli, nosaka slimības diagnozi un ārstēšanas metodes.

Kopprakse — uzņēmēj sabiedrība ar juridiskās personas tiesībām, ko nodibinājuši sertificēti ārsti, lai veidotu kopīgu ārsta praksi.

Prakses ārsts — sertificēts un licencēts ārsts, kurš noteiktā kārtībā reģistrējies ārsta praksi un nodarbojas ar ārstniecību.

Prakses ārstu apvienība — līgumsabiedrība, ko nodibinājuši prakses ārsti, lai kopīgi risinātu ar ārsta prakses darbu saistītus jautājumus.

Rezidents — ārsts, kurš turpina izglītību izvēlētajā specialitātē vai subspecialitātē, lai pēc trīs līdz piecus gadus ilga apmācības kursa iegūtu tiesības sertificēties attiecīgajā specialitātē.

II. Vispārīgie jautājumi

1. Ārsta prakse ir ambulatoriskās medicīniskās palīdzības pamats. Tā nodrošina brīvu ārsta izvēli un kvalitatīvu un iekļautīgu ārstēšanu.

2. Ārsta prakses darba organizāciju nosaka šie noteikumi.

3. Prakses ārstiem ir saistoši Satversmes 81.pantā noteiktajā kārtībā izdotie Ministru kabineta 1994.gada 30.augusta noteikumi nr.177 “Ārstniecības noteikumi” (Latvijas Vēstnesis, 1994, 106.nr.; 1995, 5.nr.), šie noteikumi un citi tiesību akti, kas regulē ārstu profesionālo darbību.

4. Par prakses ārstu drīkst strādāt personas, kas:

4.1. reģistrētas Latvijas Republikas Iedzīvotāju reģistrā;

4.2. ieguvušas augstāko medicīnisko ārsta izglītību Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē, Rīgas Medicīnas institūtā, Latvijas Medicīnas akadēmijā vai citā augstskolā, kuras beigšanas diploms pēc Latvijas Medicīnas akadēmijas un Izglītības un zinātnes ministrijas atzinuma pielīdzināms Latvijas Medicīnas akadēmijas izsniegtajam ārsta diplomam. Ar ārsta praksi bez diploma nostrifikācijas drīkst nodarboties personas, kuras līdz 1990.gada 4.maijam beigušas medicīnas augstskolas PSRS un Latvijas teritorijā par ārstu nostrādājušas vismaz piecus gadus;

4.3. beigušas vispārējās izglītības iestādes ar latviešu mācību valodu vai prot valsts valodu atbilstīgi Valodu likumā (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, 15.nr.; 1993, 18.nr.; Latvijas Vēstnesis, 1993, 100.nr.) paredzētajām trešās pakāpes prasībām;

4.4. nokārtojušas sertifikācijas eksāmenu un saņēmušas Latvijas Ārstu biedrības izsniegtu ārsta sertifikātu;

4.5. saņēmušas pašvaldības izsniegtu speciālu atļauju (licenci) (tālāk tekstā — “licence”) darbam attiecīgās pašvaldības teritorijā.

5. Par prakses ārstu nedrīkst strādāt personas:

5.1. kas ir vai ir bijušas notiesātas par tiša nozieguma izdarišanu;

5.2. kas ir atbrīvotas no amata ar tiesas spriedumu krimināllietā;

5.3. kas ar tiesas nolēmumu atzītas par maksātnespējīgām;

5.4. kam ir tāda nodarbošanās, kuru Centrālā medicīnas ētikas komisija atzinusi par nesavienojamu ar prakses ārsta darbu.

III. Prakses ārsta profesionālā darbība

6. Prakses ārsts praktizē individuāli vai sadarbībā ar citiem prakses ārstiem vai ārstniecības iestādēm.

7. Prakses ārsts praktizē personiski un tieši. Prakses ārsts ārstēšanu nedrīkst veikt ar masu informācijas un komunikācijas līdzekļu starpniecību vai sarakstes veidā.

8. Prakses ārsts praktizē tikai savā specialitātē (tās var būt vairākas), kas noteikta ārsta sertifikātā. Ārsts drīkst praktizēt subspecialitātē vai lietot atsevišķu izmeklēšanas vai ārstēšanas metodi tikai tad, ja viņam ir ārsta sertifikāts pamatspecialitātē. Specialitātes, kurās ārsts nedrīkst praktizēt vienlaicīgi, nosaka Latvijas Ārstu biedrība.

9. Prakses ārsts savā specialitātē darbojas saskaņā ar ārsta specialitātes nolikumu, kuru apstiprina Labklājības ministrija.

10. Ja nepieciešams, katram prakses ārstam ir tiesības un pienākums norīkot pacientu pie citas specialitātes ārsta.

11. Savā profesionālajā darbībā prakses ārsts ir brīvs. Viņš var atteikties no ārstēšanas, ja ir pārliecināts, ka starp viņu un pacientu nav pietiekamas uzticības. Minētās tiesības neattiecas uz gadījumiem, kad vilcināšanās ar ārstēšanu var apdraudēt pacienta dzīvību vai neatgriezeniski apdraudēt viņa veselību.

12. Prakses ārsta vadībā drīkst strādāt viens nesertificēts ārsts, kā arī viens rezidents, kurš mācās tai pašā specialitātē, kurā strādā prakses ārsts. Tiesības nodarboties ar rezidentu apmācību prakses ārsts iegūst Labklājības ministrijas noteiktajā kārtībā.

13. Prakses ārstam ir tiesības veikt pārejošas darba nespējas ekspertīzi un Labklājības ministrijas noteiktajā kārtībā izsniegt dokumentus, kas apliecina pārejošu darba nespēju.

14. Prakses ārstam jāveic fiksēti pieraksti par viņa profesionālajā darbībā veiktajiem diagnostikas, ārstniecības un profilakses pasākumiem. Minētie pieraksti jāveic un jāuzglabā saskaņā ar nolikumu par medicīnas lietvedību, kuru

apstiprina Labklājības ministrija. Prakses ārstam jāsniedz statistiskā informācija likumos un Labklājības ministrijas instrukcijās noteiktajā kārtībā.

15. Prakses ārstam jānodrošina viņa pierakstu un citas medicīniskās dokumentācijas uzglabāšana un nepieejamība personām, kas nav saistītas ar ārstēšanas procesu.

16. Prakses ārsts medicīnisko dokumentāciju (pierakstus, sekciju protokolus un atzinumus, rentgenuzņēmumus un citus dokumentus) tiesībaizsardzības iestādēm vai ārstiem, kuri nav piedalījušies ārstēšanā, drīkst nodot Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

17. Prakses ārstam ir tiesības izplatīt lietišķa satura informāciju un organizatoriskus pacienta aprūpes norādījumus, ja tajos netiek tieši reklamēts prakses ārsts un viņa veicamais darbs.

IV. Prakses ārsta finansiālā darbība

18. Savā profesionālajā darbībā prakses ārsts ir finansiāli patstāvīgs.

19. Prakses ārsts savu ienākumu un izdevumu uzskaiti kārtot likumā "Par grāmatvedību" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, 44.nr.; Latvijas Vēstnesis, 1994, 149.nr.) un citos tiesību aktos noteiktajā kārtībā. Prakses ārsts likumos noteiktajā kārtībā maksā ienākuma nodokli un citus nodokļus.

20. Ārsta prakses ieņēmumus veido pacientu, slimokases, apdrošināšanas sabiedrības vai fizisku un juridisku personu maksājumi par ārstniecisko, diagnostisko, preventīvo, rehabilitatīvo vai konsultatīvo palīdzību, kā arī par rezidentu apmācību.

21. Prakses ārsta un pacienta attiecības ārstēšanas laikā nosaka abu attiecīgo personu vienošanās un savstarpēja uzticība.

22. Ja prakses ārsts ar pacientu vienojas par ārstēšanas uzsākšanu, prakses ārstam jāievēro tiesību aktos noteiktie pienākumi, bet pacientam jāievēro prakses ārsta norādījumi, kā arī jāsedz ārstēšanas izdevumi. Pacienta vietā ārstēšanas izdevumus var segt slimokase, apdrošināšanas sabiedrība vai citas juridiskas vai fiziskas personas. Ja pacients neizpilda attiecīgās saistības, prakses ārstam ir tiesības iesniegt tiesā prasību par ārstēšanas izdevumu piedziņu likumā noteiktajā kārtībā.

23. Prakses ārsts ir juridiski atbildīgs par savu profesionālo darbību.

24. Prakses ārsta profesionālās darbības risks ir obligāti apdrošināms. Prakses ārsta civiltiesiskās atbildības apdrošināšana nodrošina prasījumus, kas var rasties sakarā ar nepareizu vai kļūdainu profesionālo darbību. Prakses ārstu apvienībā vai koppraksē strādājošie prakses ārsti apdrošina kopīgās prakses telpas un inventāru. Katrs prakses ārstu apvienības vai kopprakses ārsts apdrošina savu profesionālās darbības rezultātā iespējamo zaudējumu risku.

25. Starp metodēm, kuras vienlīdz labi var palīdzēt pacientam, prakses ārstam jāizvēlas visefektīvākās. Prakses ārsts nedrīkst izvēlēties dārgāko vai labāk apmaksāto metodi, ja minētā izvēle nav profesionāli pamatota.

26. Ārsta prakses finansu dokumentācijas revīzija veicama vienu reizi gadā likumos noteiktajā kārtībā.

27. Prakses ārstam ir tiesības atbilstīgi tiesību aktiem pieņemt darbā personālu, kas veic ar ārsta praksi saistītu darbu. Prakses ārsts ir atbildīgs par minētā personāla darbību.

V. Prakses ārsta darba vietas iekārtojums un aprīkojums

28. Ārsts prakses darba vietu ierīko patstāvīgi. Minimālo ārsta prakses darba vietas aprīkojumu, kā arī veicamo manipulāciju kvalitatīvo un kvantitatīvo minimumu nosaka akreditācijas noteikumi, kurus apstiprina Labklājības

ministrija. Prakses ārsts ir atbildīgs par savas ārsta prakses telpu un iekārtu atbilstību sanitāri higiēnisko normu un darba drošības normu prasībām.

29. Prakses ārsta pieņemšanas laiks saskaņojams ar attiecīgo pašvaldību.

VI. Prakses ārsta tiesības, pienākumi un atbildība pacienta priekšā

30. Prakses ārsta pienākums ir izvēlēties un lietot Latvijas Republikā atzītas un aprobētas medicīniskās tehnoloģijas. Prakses ārsts ir atbildīgs par izvēlēto metožu radītajām sekām.

31. Prakses ārsts saviem pacientiem zāļu līdzekļus izraksta likumā “Par farmaceitisko darbību” (oficiāls izdevums AP MP, 1993, 22.nr.) noteiktajā kārtībā.

32. Lipīgo un sociāli bīstamo slimību profilaksi, ārstēšanu un ierobežošanu prakses ārsts veic Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Prakses ārsta pienākums ir ziņot teritoriālajam vides veselības centram par minēto slimību gadījumiem.

33. Prakses ārsta pienākums ir izglītoties neatliekamās palīdzības sniegšanā. Lai uzsāktu ārsta praksi, prakses ārstam jāsaņem sertifikāts par neatliekamās palīdzības kursu beigšanu Labklājības ministrijas noteiktajā kārtībā.

34. Prakses ārsta pienākums ir sniegt pirmo un neatliekamo palīdzību, ja ir apdraudēta cilvēka dzīvība.

35. Prakses ārsts ir atbildīgs par nedzimušas dzīvības saglabāšanu, un viņa pienākums ir atrunāt pacienti no grūtniecības pārtraukšanas, ja attiecīgā grūtniecība nav pretrunā ar grūtnieces veselības stāvokli un nepastāv draudi jaundzimušajam iegūt pārmantojamu vai iegūtu slimību. Prakses ārstam ir tiesības atteikties izdarīt grūtniecības pārtraukšanu, ja tam nav medicīnisku iemeslu.

36. Prakses ārstam ir jāievēro pacienta pašnoteikšanās tiesības un jāsaņem pacienta piekrišana ārstēšanai, tādēļ prakses ārsta pienākums ir sniegt pacientam saprotamā veidā izsmeļošu informāciju par viņa diagnozi, izmeklēšanas un ārstēšanas plānu, kā arī par citām ārstēšanas metodēm un prognozi.

37. Prakses ārstam ir jāveic izskaidrošanas darbs un jāinformē pacients par slimības iespējamām sekām un komplikācijām. Prakses ārstam ir jāinformē pacients par izrakstīto medikamentu vai ārstniecības metožu iespējamo blakusiedarbību.

38. Ja pacients, viņa tuvinieki vai likumīgie pārstāvji (aizbildņi vai aizgādņi) pilnībā vai daļēji atsakās no piedāvātās konsultācijas, izmeklēšanas vai ārstēšanas un ja minētās atteikšanās rezultātā iespējama pacienta veselības pasliktināšanās vai dzīvības zaudēšana, prakses ārsta uzdevums ir izskaidrot to pacientam un dokumentēt atteikšanās iespējamās sekas. Ja pacients savu lēmumu nemaina, prakses ārsta pienākums ir rosināt pacientu apmeklēt citu ārstu.

39. Prakses ārstam ir jāievēro klusēšanas pienākums.

40. Prakses ārstam ir jāizskaidro klusēšanas pienākums saviem līdzstrādniekiem.

41. Prakses ārstam ir tiesības būt atklātam, ja pacients viņu atbrīvojis no klusēšanas pienākuma vai ja informāciju pieprasījušas tiesībaizsardzības iestādes vai veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas. Minētajos gadījumos ārstam nav tiesību izpaust publiski faktus un izmeklēšanas rezultātus, kuri bijuši pakļauti klusēšanas pienākumam.

42. Ja vienu un to pašu pacientu vienlaicīgi vai viens pēc otra izmeklē, ārstē vai konsultē vairāki ārsti, viņi savstarpēji ir atbrīvoti no klusēšanas pienākuma.

43. Saskaņā ar Centrālās medicīnas ētikas komisijas atzinumu zinātniskos pētījumos un izglītojošiem mērķiem var izmantot faktus un izmeklēšanas rezultātus, kuri pakļauti klusēšanas pienākumam, ja tiek garantēta pacienta